

Eesti Kirjandusmuuseum
Eesti Rahva Muuseum
Hugo Treffneri Gümnaasium

HUNTS 2019

===

Humanitaarainete
õpilaskonverents

27. september 2019
Eesti Kirjandusmuuseum, Tartu

Teesid

Tartu 2019
EKM Teaduskirjastus

Toimetaja: Inge Annom
Küljendaja: Diana Kahre
Logo autor: Raimond Lepiste

Korraldajad

Ave Goršič (Eesti Kirjandusmuuseum)
Reet Hiiemäe (Eesti Kirjandusmuuseum)
Virve Tuubel (Eesti Rahva Muuseum)
Agnes Aljas (Eesti Rahva Muuseum)
Kristiina Punga (Hugo Treffneri Gümnaasium)

Toetajad

Eesti Kirjandusmuuseum (IUT 22-4, IUT 22-5), Eesti Rahva Muuseum,
Eesti-uuringute Tippkeskus, Tartu Linnavalitsuse haridusosakond,
Rootsi Instituut

© autorid
© Raimond Lepiste
© Eesti Kirjandusmuuseum

Kava

Hommikukohv

- 10.00 Konverentsi avamine EKM saalis
Konverents jätkub kahes paralleelses seksioonis
- Seksioon 1: EKM saal
- 10.10 **Nora Tamra** Friedrich Peters – 20. sajandi alguse haridusnovaator
- 10.20 **Loviisa Lätt** Metsavenna tütre Üvi Kuusi lugu
- 10.30 **Laura Saunamets** Ülo Leiva elu ja tegevus
- 10.40 **Anne-Mari Velling** Voldemar Tippeli panus eesti arhitektuuris
- 10.50–11.00 Arutelu
- 11.00 **Kristin Lass** Naise kuvand ajakirjas Nõukogude Naine ja Eesti Naine aastatel 1977–2007
- 11.10 **Heile-Liise Roone** Sigtuna vallutamise
- 11.20 **Liisbeth Tatter** Türgi ja Küprose elanike nn roheline joonega seotud hoiakud ja teadmised
- 11.30 **Jane Cathlyn Meigas** Minu emapoolse sugupuukoostamine ja uurimine
- 11.40–11.50 Arutelu
- 12.00–13.00 **Humanitaarteaduste eripära, roll ja väljundid muutavas ühiskonnas**
Ühisarutelu EKM saalis
- 13.00–14.00 Lõuna esinejatele ja nende juhendajatele EKM saalis
- 14.00 **Karina Vainola, Katrin Riina Hanson** Otsimismängu „Tunne Tallinna vanalinna” koostamine ja läbiviimine
- 14.10 **Miina Martensoo** Regilaulu ja elektroonilise muusika sidumine

- 14.20 **Oliver Villers** Digitaalse heliloomingu projekt
- 14.30 **Helina-Karoliina Tamm** Psühholoogia seosed muusikaga
kontserdisarja „Mängud alateadvusega“ näitel
- 14.40 **Hanna Toots** Arvo Pärdi *tintinnabuli*-stiilis kirjutatud
teoste sõnum
- 14.50–15.00 Arutelu
- 15.00 **Kristiina Ragni** Fotoportree. Helkur kui riiete oluline
element
- 15.10 **Eleri-Lea Elven, Brittany Korkma, Ragnar Rooba**
Kunststoff Besessenheit / Plastiku hullus
- 15.20 **Oskar Suurorg** Dokumentaalfilm 100-aastasest Alide
Hermine Selirannast
- 15.30–15.40 Arutelu
Õhtukohv
- 16.00–17.00 Päeva kokkuvõte EKM saalis

- Sektsioon 2: EKM Arhiivraamatukogu saal
- 10.10 **Kelli Pikka** „Juurteta“ – omaloominguline proosateos
- 10.20 **Kadri Kalve** Ilukirjandusliku teksti loomine
- 10.30 **Juhan Pikamäe** Õpetaja portree vene kirjanduses
- 10.40 **Birgit Saar** Hüpnos ja selle kajastamine ilukirjanduses
- 10.50–11.00 Arutelu
- 11.00 **Liisa-Maria Komissarov** Vilhelm Moberg kui rootslaste oma Tammsaare
- 11.10 **Heleriin Peterson** Illustratsioonide roll laste- ja noorteraamatutes
- 11.20 **Markus Laanoja** Armastuse kujutamine tänapäeva noorsooromaanides
- 11.30 **Anna Marshalak** *Young Adult* kirjandus
- 11.40 **Jana Hrissanfova** Tänapäevane noorte kirjandus – *fanfiction*
- 11.50–12.00 Arutelu
- 12.00–13.00 **Humanitaarteaduste eripära, roll ja väljundid muutavas ühiskonnas**
Ühisarutelu EKM saalis
- 13.00–14.00 Lõuna esinejatele ja nende juhendajatele EKM saalis
- 14.00 **Marleen Niibek** Esimese ja Teise maailmasõja kujutamine väliskirjanduses
- 14.10 **Anna-Maria Mustkivi** Kohustusliku kirjanduse võrdlus 1950–1991 ja tänapäeval kirjandusõpikute ning minu suguvõsa näitel
- 14.20 **Anna Jürissaar** Mõiste *tervisetoo*de konstrueerimine avalikkuses
- 14.30 **Maris Kerov** 11. klassi bioloogiaõpiku oskussõnad, nende selgitamine ja korduvus õpikus ning töövihikus

- 14.40 **Aleksandra Amelina** Erinevate õppetasemetega bilingvaalide kõnekäitumise eripärad: vene-eesti kakskeelsuse materjali põhjal
- 14.50–15.00 Arutelu
- 15.00 **Helena Saare** Prantsuskeelsete bretooni muinasjuttude tõlkimine eesti keelde
- 15.10 **Liis Täpsi** Teose „Sõrmuste isand: sõrmuse vennaskond” originaalteksti võrdlemine eestikeelse tõlkega
- 15.20 **Hipp Saar** Eesti lemmikloomanimed
- 15.30–15.40 Arutelu
Õhtukohv
- 16.00–17.00 Päeva kokkuvõte EKM saalis

Eessõna

Tere tulemast teistkordsele humanitaarainete õpilaskonverentsile **HUNTS**, mis toimub Teadlaste Öö ürituste raames 27. septembril 2019. aastal Eesti Kirjandusmuuseumis Tartus!

HUNTS on mõeldud õpilastele üle Eesti, kes septembris 2019. aastal õpivad 9.–12. klassis. Konverentsi eesmärk on aidata teadvustada Eesti riigile ja ühiskonnale humanitaarainete vajalikkust, parandada humanitaarteaduste mainet ühiskonnas ning pöörata õpilaste tähelepanu humanitaarteadustele võimaliku edasise atraktiivse karjäärisuunana. HUNTS toob kokku õpilased ja teadlased, kes tutvustavad oma värsked mõtteid ja vaateid ning arutlevad humanitaarteaduste rolli ja väljundite üle, valmistades sel moel ette uut põlvkonda humanitaarteadlasi ja suurendades humanitaarteaduste kõlapinda. Samas võimaldab konverents saada õpilasesinejatel vahetut tagasisidet ja innustust tegevteadlastelt oma uurimissuuna jätkamiseks. Selleaastasel ühisarutelul osalevad Riina Oruaas (Tartu Ülikooli kultuuriteaduste instituut), Sulev Iva (Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituut), Ragnar Saage (Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituut), Risto Järv (Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv) ja Kaili Kaseorg-Cremona (Eesti Teadusagentuur).

Konverentsi korraldavad Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum ja Hugo Treffneri Gümnaasium.

Indu ja jaksu huntsidele teadusmaastikul uute jälgede ja radade leidmisel!

Korraldajad

Erinevate õppetasemetega bilingvaalide kõnekäitumise eripärad: vene-eesti kakskeelsuse materjali põhjal

ALEKSANDRA AMELINA

Jõhvi Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Irina Jekimenko

Töö eesmärk on välja selgitada kolme eri vanusegrupi (lasteaed, 1.–6. klass, gümnaasium) bilingvaalide eripärad ning näidata, kuidas keeleliste raskuste hulk vene ja eesti keeles sõltub bilingvaali vanusest. Uurimistöö autor õpib Jõhvi Gümnaasiumis, kus on kaks õppekava: 100% eestikeelne õppekava ja õppekava suhtega 60/40. Pidev kakskeelses keskkonnas viibimine mõjutas autori teemavalikut. Uurimistöö meetodikaks on küsitluste läbiviimine kolmes vanuserühmas. Küsimustikud koostati Jõhvi Gümnaasiumi gümnaasistide (100% eestikeelne õppekava), 1.–6. klassi õpilaste ja lasteaialaste vanemate jaoks. Uurimuse tulemustest selgus, et enamik kakskeelseid õpilasi peavad emakeeleks nii eesti kui vene keelt. Enamik bilingvaale kasutab vabal ajal sagedamini eesti keelt. Selgus, et gümnaasiumi ja 1.–6. klassi kakskeelsete õpilaste kõnes on rohkem probleeme vene keeles, aga lasteaialastel on vastupidi. Kakskeelsed gümnaasistid hindavad oma vene keele suulist oskust paremaks kui kirjalikku oskust. Uurimistööst saadud tulemused võivad aidata oma valikut teha nendel lapsevanematel, kes kahtlevad selles, kas panna oma laps eestikeelsesse lasteaeda (ja pärast ka kooli) või mitte. Kakskeelsete õpilaste mõlema keele oskuse võrdlemine kasvatab lapsevanemate teadlikkust selle kohta, kas peaks oma lapse vene keele oskust säilitama ning tõstma huvi selle õppimise vastu või mitte.

Kunststoff Besessenheit / Plastiku hullus

ELERI-LEA ELVEN, BRITTANY KORKMA, RAGNAR ROOBA

Kadrina Keskkool, 11. klass

Juhendaja Maie Põdramägi

Õpilased osalesid regionaalse projekti „KeskkonnaFILM“ keskkonna-
teemalisel ideekonkursil „Tulevikuvisionid“. 15.04.2019 teavitati
konkursitulemustest ja auhinnaks oli osavõtt Goethe Instituudi
projekti raames korraldatud ning professionaalide juhitud ühe-
nädalasest filmitöötoast.

Valimiskriteeriumiteks olid kriitiline küsimusepüstitus, loovus,
koostöö meeskonnas, asjakohasus ja filmiidee. Rahvusvahelises
filmiprojektis osalesid Eesti, Läti, Slovakkia ja Tšehhi õpilased. Kõiki
valminud filme on kavas näidata sel sügisel ühisel filmifestivalil.

Kadrina Keskkooli õpilaste saksakeelne lühifilm kannab pealkirja
„Kunststoff Besessenheit / Plastiku hullus“ ning kestab 5 minutit.

Otsimismängu “Tunne Tallinna vanalinna” koostamine ja läbiviimine

KATRIN-RIINA HANSON, KARINA VAINOLA

Tallinna 32. Keskkool, 9. klass

Juhendaja Kristina Jantson

Ettekandes tutvustame enda 8. klassi loovtöö jaoks valminud otsimismängu „Tunne Tallinna vanalinna”. Tegemist on seltskondliku mänguga, mis viib teismelised nelja seina vahelt välja uusi teadmisi otsima ning ümbrust avastama.

Ühelt poolt on meie mängu eesmärk laiendada osalejate teadmisi Tallinna vanalinnast, teisalt arendab see koostöö- ja suhtlemisoskust ning soodustab liikumist värskes õhus. Üks otsimismängu eelistest on see, et selle käigus õpib osaleja märkamatult, sest mängu aluseks on vaatlus.

Valisime Tallinna vanalinnas välja 16 vaatamisväärsust, otsisime nende kohta taustainfot ning selle tulemusel valmis küsimuste ja ülesannetega maastikumängu tüüpi otsimismäng, mis on mõeldud eelkõige põhikooli õpilastele, kuid mängida võivad huvi korral ka nooremad või vanemad. Mängus tuleb osalejatel lahendada eri tüüpi ülesandeid, nutiseadmeid palusime mitte kasutada. Osalejad, kes on igapäevaselt harjunud infot just nutiseadmetest otsima, kasutasid vajaliku teabe leidmiseks erinevaid loovaid viise.

Kõik osalejad läbisid mängu edukalt. Osalejate arvates oli mäng kaasahaarav, kohati keeruline, aga siiski hästi koostatud. Mängu saab kasutada Tallinna vanalinna tutvustavate tundide läbi viimiseks.

Oma ettekandes toome näiteid eri tüüpi ülesannetest, mida osalejad pidid täitma, ning räägime, kuidas sellist tüüpi mängu korraldada. Samuti mõtiskleme lühidalt maastikumängu kui õppevormi üle.

Tänapäevane noorte kirjandus – *fanfiction*

JANA HRISSANFOVA

Jõhvi Gümnaasium, 11. klass

Juhendaja Külli Kallas

Igal põlvkonnal on neile omased iseäralikud kirjandusvoolud ning hetkel on üheks enamlevinumaks *fanfiction*. *Fanfiction* on populaarsete raamatute, sarjade või filmide austajate omalooming, kus autorid kasutavad originaalis kajastunud tegelaskujusid ja süžeesid enda kirjandusloomes. Tihti on loominguks originaalteose järg, eellugu, paroodia või alternatiivne universum, seega noortel on võimalus luua originaalteosele see süžee, mis neid ennast kõnetab ja mis neile meeldib.

Minu eesmärgiks oli teada saada, milline on Jõhvi Gümnaasiumi 60/40 õppekaval õppivate 10.–11. klasside õpilaste teadmised *fanfiction*'i kohta. Ma uurisin, mida teavad õpilased *fanfiction*'ist ning *fandom*'ist. Abiks oli see, et olen ise teemaga väga hästi kursis ning kasutasin töö taustainformatsiooni leidmiseks lisaks internetis olevaid foorumeid. Andmete kogumiseks tegin küsimustiku Google Drive'i keskkonnas.

Vastuseid analüüsid tegin järgmised järeldused:

1. 11. klassi õpilaste teadmised *fanfiction*'i kohta on ebapiisavad – õpilased ei ole antud kirjandusvooluga suures osas kursis.
2. 10. klassi õpilaste teadmised on paremad kui vanemate õpilaste omad.
3. Kokkuvõttes on 60/40 õppekaval õppivate õpilaste teadmised *fanfiction*'i kohta rahuldavad.

Uurimistö jätkutegevusena on plaanis korraldada sellel õppeaastal kirjanduskonkurss, kus selgitatakse välja parimad *fanfiction*'i kirjanikud.

Mõiste *tervise*toode konstrueerimine avalikkuses

ANNA JÜRISAAAR

Tartu Jaan Poska Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Ulve Mägi

Ettekandes tutvustan oma uurimistööd, milles keskendusin mõiste *tervise*toode konstrueerimisele avalikkuses. Veebilehti sirvides märkasin, et mõistele on portaalides antud erinevaid, kohati isegi vastuolulisi tähendusi. Ametliku sõnaseletuse puudumine ja mõiste erinevad tõlgendused ärgitasid mind teemasse süvenema ja koostama uurimistööd.

Uurimistöös püüdsin välja tuua, miks ja missugune tähendus antakse mõistele *tervise*toode ning kas see tähendus sõltub kontekstist ja veebikeskkonnast, kus seda mõistet kasutatakse. Meedia on tugev sotsiaalsete hoiakute ja tarbimiskäitumise suunaja, seetõttu analüüsisin peamiselt veebimeedia allikaid. Valimisse võtsin allikad, milles *tervise*toote tähendus oli üheselt mõistetav või vastupidi – eriti segane.

Analüüsisit selgus, et mõistel on erinevaid tähendusi. Tervise

toote tähendus omistatakse tootele, mis peaks viima tarbija paremasse füüsilisse või vaimsesse seisundisse, ennetama või ravima ebatervislikku seisundit, parandama elukvaliteeti. Tervise

tooteks nimetatakse enamasti apteegis müüdavaid toidulisandeid, ravimpreparaate, ravimtaimi ja nendest valmistatud tooteid, ka hügieeni- ja esmaabitooteid; mitmesuguseid reklaamitud tooteid veebipoodides; naturaalseid, kuumtöötlemata, sageli taimset päritolu toiduaineid; samuti erinevaid alternatiivravimeetodeid, toitumiskavasid, digitaal-

seid tooteid.

Tervise

toote tähendus muutub ajas, sõltudes ühiskonna arengust, kuid tervislikkuse rõhutamine on levinud turundusvõte. Seda kasutavad ärihuvides ära ettevõtjad, kuid ka sotsiaalmeedia tegelased enda või mõne toote reklaamimiseks.

Ilukirjandusliku teksti loomine

KADRI KALVE

Kanepi Gümnaasium, 11. klass

Juhendaja Tähte Tagel

Praktiline uurimistöö „Ilukirjandusliku teksti loomine“ valmis 2018.–2019. aastal Kanepi Gümnaasiumis. Uurimistöö eesmärgiks oli kirjutada valmis proosateose „16. oktoober“ käsikiri ning antud teose näitel analüüsida autori loomingulist protsessi ja lõpptulemit. Uurimistöös vaadeldi põhjalikult autori kirjutamisprotsessi, proovides leida võimalusi selle täiustamiseks. Antud töö uurimisülesandeks oli koguda teemakohast infot, kaardistada autori isiklik tekstiloomine ning koostada analüüs, kasutades metoodikat, kus lõpptulemit hinnates tuginetakse kolmele ilukirjandusliku teksti komponendile ja nende kohta antud infole töö teoreetilises osas. „16. oktoober“ on fantaasiažanri kuuluv jutustus. Raamat räägib loo kahest poisist, Joonasest ja Paulist, kes on vangid inimkatsetes, mida viib läbi omanäoliste võimetega nõid Vasiil Poldvra. Karl Tamm, kelle kaua kadunud sõbraks on Paul, kistakse samuti sündmuste käiku. Kirjutamisprotsess oli ebaühtlane ning jagunes korrapäraselt perioodile 6. jaanuar 2018 – 7. jaanuar 2019. Selles ajavahemikus valmis esimene täispikk mustand, mis oli 79 lehekülge pikk. Raamatu ümbertöötlemine ja paranduste tegemine kestis neli kuud. Teose viimistlemine lõpetati 17. aprillil. Raamatu lõplik käsikiri oli 96 lehekülge.

11. klassi bioloogiaõpiku oskussõnad, nende selgitamine ja korduvus õpikus ning töövihikus

MARIS KEROV

Kadrina Keskkool, 11. klass

Juhendaja Anneli Raud

Oskussõnade teema on aktuaalne, kuna uute teadmiste õppimiseks ja vajaliku sõnavara omandamiseks on oluline oskussõnadest aru saada. Seega on vajalik pöörata tähelepanu terminite selgitamisele ning sellele, kui palju kordi on neid tekstis ka kasutatud. Uurimistöö eesmärgiks oli uurida oskussõnade päritolu, sõnamoodustusviisi, nende korduvust õpikokomplektis ja nende selgitamist.

Uurimismeetodina kasutas autor tööd kirjalike allikatega, millest ta kogus andmeid, süstematiseeris neid, võrdles, analüüsis ja järeldas. Kirjalike allikatena kasutas ta õpikut „Bioloogia gümnaasiumile I“ (Tenhunen jt, 2016) ning selle õpiku juurde kuuluvat töövihikut „Bioloogia gümnaasiumi töövihik I“ (Sepp, 2012). Autor uuris bioloogiaõpikus olevaid paksemalt trükitud termineid, mida sai kokku 137. Eraldi uuris autor võõr- ja omasõnalisi termineid, oskussõnade sõnamoodustust, korduvust õpikus ja töövihikus ning selgitust.

Uuritud terminitest on võõrsõnu 64, omasõnu 33, paralleelselt oma- ja võõrsõnalisi termineid on 9, liitsõnu ja sõnaühendeid, kus üks osa on oma- ja teine võõrsõna, on vastavalt 18 ja 13. Sõnamoodustusviisi järgi leidub õpikus oskussõnadest kõige rohkem tuletisi (74) ja kõige vähem lühendeid (5).

Bioloogiaõpikus olevast 137 oskussõnast on vaid 123 esitatud õpiku taga olevas mõistete registris ning vaid 82 on mainitud töövihikus. Meeldejätmiseks liiga vähe, 1–2 korda esinevaid termineid on õpikus 30. Vähemalt 7 korda, mis on meeldejätmiseks piisav, on mainitud õpikus 34 oskussõna. Õpikus on 122 terminit hästi ning arusaadavalt defineeritud, kuid on 15 oskussõna, mille definitsioon on kas liiga lai, liiga pikk või esineb keelelisi vigu.

Vilhelm Moberg kui rootslaste oma Tammsaare

LIISA-MARIA KOMISSAROV

Hugo Treffneri Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Kristiina Punga

Minu uurimistöö keskmes on A. H. Tammsaare pentaloogia „Tõde ja õigus” ja rootsi kirjaniku Vilhelm Mobergi tetraloogia „Väljarändajad” („Utvandrarna”). Mobergi (1898–1973) näol on tegemist ühe läbi aegade tuntuima rootsi kirjanikuga. Oma neljaosalises romaanisarjas võtab ta kokku ühe olulisema epohhi Rootsi ajaloo – 19. sajandil ja 20. sajandi esimesel poolel toimunud massiimmigratsioon Ameerika Ühendriikidesse, kui oma kodumaalt lahkus üle miljoni rootslase.

„Väljarändajad” eesti keelde tõlkinud Anu Saluäär võrdleb Mobergi rolli Rootsi kultuuriruumis Tammsaare tähtsusega Eestis. Antud uurimistöö üritabki leida ühisosa ja erinevusi kahe suurteose vahel. Töö fookuses on autorid, kes mõlemad võtsid lisaks kirjanikutööle aktiivselt sõna oma kodumaa kultuuri, ühiskonna ja poliitika teemadel ning põimisid oma peateostesse nii autobiograafilisi kui ka maailmavaatelisi liine.

Armastuse kujutamine tänapäeva noorsooromaanides

MARKUS LAANOJA

Hugo Treffneri Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Karin Soodla

Armastus – ihaldusväärne ja südantlõhestav, ilus ja valus. Armastust on teemana käsitletud lugematus hulgas teostes, kuna see kõnetab inimesi ja innustab neid raamatut haarama, filmi vaatama või muusikapala kuulama. Inspireerituna Brigitta Davidjantsi romaanist „(Mitte just) armastuslugu“, tahtsin välja selgitada, milline on tüüpiline armastuslugu tänapäeva noorsookirjanduses. Töö tegeleb kahe peamise uurimisküsimusega: millised on armastust käsitlevate noorteromaanide sarnasused ning kuidas näeb välja eri autorite arusaam armastusest. Olles tutvunud võimaluste ja viisidega, kuidas analüüsida kirjandusteost, võrdlen loetud romaane tegelaste, süžee ja ideestiku põhjal. Toon välja ühised jooned eri teoste vahel ja kirjeldan kaasaegse noorsookirjanduse populaarseimaid trende. Viimaks annan ülevaate motiividest ja võtetest, mis hetkel autoreid enim paeluvad ja raamatutes kõige sagedamini esile kerkivad, luues justkui praeguse armastusloo koondkuju.

Naise kuvand ajakirjas Nõukogude Naine ja Eesti Naine aastatel 1977–2007

KRISTIN LASS

Tartu Tamme Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Liia Vijand

Ettekande eesmärk on kirjeldada ja analüüsida Eesti naise rolli muutumist ühiskonnas nõukogude ajal ja taasiseseisvunud Eesti perioodil ajakirjade Nõukogude Naine ja Eesti Naine põhjal ajavahemikus 1977–2007. Selleks keskendutakse järgmistele uurimisküsimustele:

1. Kuidas on ajakirjas muutunud naistele mõeldud teemad ja millise kuvandi loob see naisest eri kümnenditel?
2. Kuidas kajastatakse pereelu, suhteid, tööd ja meeleolu?

Analüüsin ajakirju Nõukogude Naine ja Eesti Naine, mis on ilmunud aastatel 1977, 1987, 1997 ja 2007 (veebruari, mai ja augusti numbrid), kokku 12 ajakirja. Eelkõige käsitlen artikleid, kus on viidatud naiste õigustele ja võimalustele ning rollile ühiskonnas, naiste kohustustele ja positsioonile tööl, perekonnas ja suhetes, ning muutustele moevaldkonnas.

Teoreetilises osas teen kokkuvõtte ühiskondlikust taustast nõukogude ajal ja taasiseseisvunud Eestis ning meedia mõjust. Ühiskondlik-poliitiline taustsüsteem ja meedia rolli käsitlemine aitab mõista naiste kuvandi ja rolli muutumist vaadeldud perioodil.

Kokkuvõtvalt saab välja tuua, et naise kuvand on muutunud tugevasti nelja kümnendi vältel.

1977. aastal oli naine kolhoosis töötav traktorist, kes oli mehega igati võrdne ühiskonnaliige.

1987. aastaks oli naise põhirolliks olla ema. Sellega kaasnesid mitmed toetused ja soodustused.

1997. aastaks sai emast karjäärinaine, kes lükkas pereelu ja lapsed hilisemasse tulevikku.

2007. aastaks olid soorollid hakanud hägustuma. Naine on valmis tõestama, et saab ise väga hästi igapäevaselt hakkama. Naine julgeb oma arvamust välja öelda ja ka vastavalt tegutseda.

Metsavenna tütre Üvi Kuusi lugu

LOVIISA LÄTT

Tartu Mart Reiniku Kool, 8. klass
Juhendaja Karolina Antons

Käesolev uurimustöö on pühendatud minu ema ristiema, Üvi Kuusi, ning tema isa, tuntud Võrumaa metsavenna Richard Vähi, elulugude uurimisele. Minu töö koosneb kahest osast. Esimeses osas uurin Üvi isa, Võrumaa metsavenna elu ja saatust. Tema soov oli elada rahu-likku pereelu, aga nagu paljude teiste Eesti inimeste elu, mõjutas ka tema oma Teine maailmasõda ning sellele järgnev. 1949. aastal said Richardist ja tema naisest metsavennad ja sellega sai ära määratud nende 1948. aastal sündinud tütre Üvi saatust. Üvi anti sugulastele ja ise mindi metsa. Metsas peeti vastu mitu punkrilahingut, kuid otsustavaks sai Puutlipalu lahing 1953. aastal, kus Elsa ja Richard hukkusid.

Teise osa minu uurimusest moodustab Üvi Kuusi lugu. Peale Üvi vanemate metsa minemist viidi aastane Üvi sugulaste juurde. Üvi vahetas mitmeid kordi elukohti, kuni lõpuks leidis kodu oma emapoolse tädi juures.

Lõplikult sai Üvi oma vanematega „kokku” alles 2011. aastal, kui Võrumaal avastati metsavendade ühishaud, kuhu olid maetud ka tema vanemad Elsa ja Richard Vähi. Üvi saatust oleks olnud hoopis teistsugune, kui tema vanemad ei oleks pidanud metsavennaks minemise rasket teed ette võtma.

Young Adult kirjandus

ANNA MARSHALAK

Jõhvi Gümnaasium, 11. klass

Juhendaja Külli Kallas

Ettekande aluseks on minu 2018/2019. õppeaastal koostatud uurimistöo nimega „*Young Adult*-Noorsookirjandus“. *Young Adult* on populaarne kirjandustrend. Peamiselt on see mõeldud noorukitele ja 12–20-aastastele noortele, kuigi selged piirangud puuduvad ja YA kirjanduse lugemisel tunnustatakse üha enam vanemate vanuserühmade lugejaid. *Young Adult* kirjandusel on mitu eristavat omadust. Peamine on, et kangelased on tavaliselt teismelised, nad seisavad olude mõjul silmitsi mitmesuguste probleemide, kriiside ja muutustega. Kangelased või kangelannad ei ole alati säravad, ideaalsed, vastupidi, neil teismelistel on vigu ning mitmesuguseid veidrusi. Kirjanduse selles suunas tõstatatakse noorukite probleeme ja räägitakse sellest, kuidas nad neid lahendavad. Seetõttu on *Young Adult* noorte seas populaarne. Peamine eesmärk on võimaldada lugejal sümpatiseerida peategelast ja proovida oma rolli ise. Samuti näidatakse teismelisele, et kõik tema probleemid on lahendatavad. Teismelised tahavad lugeda, mis neid huvitab: olgu selleks huvitavad eakaaslaste seiklused või lood sellest, kuidas keerulises maailmas ellu jääda. Autor oletab, et tema keskkooli õpilased loevad vähe kirjandust. Kuid isegi kui teismelised ei loe, vaatavad nad teleaateid, filme ega tea, et need on noorte täiskasvanute raamatute ekraniseeringud. Autor otsustas teha uurimustöö, kuna see teema on talle väga lähedane ja ta tahab teada, mida Jõhvi Gümnaasiumi õpilased teavad *Young Adult* kirjandusest. Samuti soovib ta sellest alast rääkida oma kooli õpilastele, et nad teaksid, et on veel üks viis, kuidas lõbusalt aega veeta ja midagi uut õppida. Autor ise loeb vastavat kirjandust ja on sellesse kiindunud. Ta üritab rohkem teada saada *Young Adult* kirjandusest, sest see suund on teismeliste seas nüüd populaarne.

Regilaulu ja elektroonilise muusika sidumine

MIINA MARTENSOO

Tallinna Kristiine Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Kadi Voosel

Minu praktilise uurimistöö eesmärk oli uurida regilaulu ja elektroonilise muusika ajalugu, leida nendevahelised sarnasused ning luua kaks erineva karakteriga omaloomingulist lugu, kus omavahel on ühendatud elektrooniline muusika ja regilaul. Uurimise käigus võrdlesin regilaulu ja elektroonilise muusika tunnuseid ning leidsin sarnaseid jooni toetudes muusikateoreetilistele alustele. Teoreetilises pooles uurisin mõlema stiili ajalugu ja eri liike. Uurimistöös leidsin vastuse küsimusele, kas regilaulul ja elektroonilisel muusikal on sarnaseid tunnuseid. Uurimistöö väljund on tuua regilaul kaasaegsesse muusikamaailma elektroonilise muusika abil. Teema valiku tegemisel lähtusin tahtest luua ise muusikat ning soovisin siduda kõige vanema eesti rahvalaulu kõige uuema, kaasaegsema ja populaarsema muusikastiiliga. Esmaste allikatena kasutasin eesti rahvalaulu ajaloost kirjutatud raamatuid, põhikooli muusikaõpikut ning internetiartikleid. Praktiline uurimistöö sisaldab kirjalikku teoreetilist materjali ja kahte omaloomingulist muusikapala. Esimene laul „Kullast neiu” on kiigelaul, mis on sünge sisuga ning minoor-ses helilaadis. Teine laul, mille pealkiri on „Innustus”, räägib viljaka saagi saamisest. Tegemist on röömsatoonilisema looga ning selle originaallaulu eesmärk oli vanal ajal motiveerida talurahvast tööd tegema ja head saaki saama. Eelnevalt välja toodud muusikapalad avaldasin internetikeskkonnas Soundcloud. Selles uurimistöös kasutasin deduktiivset lähenemist, see tähendab, et kontrollisin fakte regilaulu ja elektroonilise muusika kohta ning löin uusi seoseid ja tähelepanekuid.

Minu emapoolse sugupuu koostamine ja uurimine

JANE CATHLYN MEIGAS

Tallinna Saksa Gümnaasium, 11. klass

Juhendaja Mae Sutrop

Minu töö oma emapoolse suguvõsa uurimise kohta valmis uurimistöö raames ning jõudsin mõnes suguvõsa harus ajas tagasi 1670ndatesse. Tegu on põneva ning kokkuvõtliku tööga, mis tutvustab suguvõsa uurimist, selle võimalusi, vajadust ning olulisust. Oma ettekandes sooviksin anda ülevaate sugupuu koostamisest, kogu protsessist, muredest ja rõõmudest ja võimalustest. Soovin näidata suguvõsa uurimise plusse ning avardada kuulajate silmaringi. Kui kasvõi üks inimene minu ettekande tulemusel uurib oma lähedaselt suguvõsa kohta, siis on sellel tööil suur kasutegur sees.

Kohustusliku kirjanduse võrdlus 1950–1991 ja tänapäeval kirjandusõpikute ning minu suguvõsa näitel

ANNA-MARIA MUSTKIVI

Läänemaa Ühisgümnaasium, 11. klass
Juhendaja Tiina Brock

Uurimistöö teema valisin selle põhjal, et mind huvitab kirjandus ning ajalugu. Juba siis, kui ma väike olin, rääkisid vanemad ja vana-vanemad mulle lugusid oma kooliajast ja noorusest. See räägitu on veel praegugi minu jaoks väga põnev. Paratamatult oli teema liiga lai ning seetõttu otsustasin keskenduda kohustuslikule kirjandusele keskkooli astmes.

Töö koostamisel oli kaks peamist eesmärki. Esimeses selgitasin õpikuid analüüsides välja erinevused minu ning vanemate ja vana-vanemate kohustusliku kirjanduse vahel. Teiseks eesmärgiks oli jäädvustada sugulaste mälestusi seoses kohustusliku kirjandusega nende kooliajast.

Töö teoreetilises osas uurisin kõigepealt 1940.–1991. aastate poliitilisi ja ühiskondlikke olusid, sest nendest sõltus haridussüsteem ja haridussüsteemist jällegi kohustuslik kirjandus. Teises teoreetilises peatükis tõin välja tõekspidamisi kirjandusest nõukogude ajal, selle ajajärgu õpikutest ja ühest kirjanduse meetodika käsiraamatust.

Uurimuslikus osas analüüsisin õpikuid, et selgitada välja, milliseid autoreid koolis käsitleti. Tegin seda võrdlusmeetodil. Esiteks selgitasin välja autorid, kelle looming oli esindatud õpikutes ainult perioodil 1950–1989; teiseks autorid, keda käsitleti nii nõukogude ajal kui ka tänapäeval; kolmandaks autorid kaasaja õpikutes, keda nõukogude ajal ei käsitletud.

Teise meetodina viisin läbi struktureeritud intervjuu kaheksa sugulasega, kelle kooliaeg jäi ajavahemikku 1947–1991. Intervjuude põhjal selgitasin välja nende suhtumise kohustuslikku kirjandusse ja palju muud sellega seonduvat.

Uurimuses selgus, et tänapäeval ei loeta Nõukogude Liidu kirjanike teoseid. Klassikud, näiteks W. Shakespeare ning A. H. Tammsaare, olid populaarsed juba siis, kui käisid koolis minu vanavanemad, ning on seda ka praegu. Autorid, kes olid nõukogude ajal keelatud, on tänapäeval saanud tuntuks.

Esimese ja Teise maailmasõja kujutamine väliskirjanduses

MARLEEN NIIBEK

Tallinna Kristiine Gümnaasium, 11. klass

Juhendaja Helmi Kelle

Antud uurimistöös uuritakse, kuidas on eri väliskirjanikud kujutanud Esimest ja Teist maailmasõda kirjandusteostes ning millised on kahe ilmasõja omavahelised sarnasused ja erinevused valitud nelja sõjaromaani – „Läänerindel muutuseta“, „Hüvasti, relvad“, „Arc de Triomphe“ ja „Sõjataevas“ põhjal. Peamisteks eesmärkideks on leida vastused küsimustele, kuidas on kirjanduses kujutatud sõja olemust ning inimhingede muutumist ja millised on sõjaromaanides kajastatud sõjateema sarnasused ja erinevused. Uurimistöö käigus leiti vastused eelnevalt püstitatud küsimustele. Nimelt defineerivad kõik neli kirjandusteost sõda kui mõrtsukalikku kuritööd, millel puudub suursugune mõte. Inimhinged muutuvad sõja käigus kardinaalselt. Esimese ja Teise maailmasõja vahel on rohkem siiski sarnasusi kui erinevusi. Pole muutunud sõja puhkemise põhjused ega inimhingedesse jäetud jäljed. Erinevusi on ilmasõdade vahel küll vähem, kuid märkimisväärseks kujunes põhjus, miks mindi sõtta ning venelaste isamaa-armastuse roll, mis viis nad suure võiduni. Sõda on mõjutanud seega inimkonda kõige karmimal moel.

Illustratsioonide roll laste- ja noorteraamatutes

HELERIIN PETERSON

Tartu Mart Reiniku Kool, 9. klass

Juhendaja Tiiu Heinsalu

Minu loovtöö eesmärgiks oli uurida, mis on illustratsioon, kuidas see mõjutab tekstist arusaamist ning milline on illustratsiooni roll laste- ja noorteraamatutes. Praktilise osana illustreerisin Iben Akerlie noorteraamatu „Lars lol“.

Illustratsioon (pilt, foto, joonis jms) on visuaalne teos, milles on rõhk pigem kujutataval kui kujutamise viisil. Selle eesmärk on viia sõnum lugeja ja vaatajani teksti rikastades, toetades, kaunistades või selgitades antud kirjutist.

Illustratsioon aitab paremini aru saada antud teemast, mõista selgemini tööprotsessi ning seletada lahti keerulisi mõisteid või sõnu. Samuti on illustratsioon võimeline väljendama tundmatu võõrkeelse sõna tähendust.

Illustratsioonid laste- ja noorteraamatus muudavad loo lugeja jaoks huvitavamaks, sealjuures teksti selgitades ja lisainfot andes. Pildid aitavad lastel mõista pärismaailma, luues sellest erinevaid ettekujutusi. Illustratsioonid mõjutavad last emotsionaalselt, arendavad tema loomingulisust ning keele- ja kirjaoskust.

Illustreeritava raamatu valikul sai otsustavaks see, et olin selle varem läbi lugenud. Teos oli õpetliku sisuga ning peategelane oli Downi sündroomiga. Valmis 12 must-valget pliiatsijoonistust, millele kirjutasin juurde selgitava legendi.

Raamatut illustreerides ja tegelaste välimustele ja emotsioonidele tähelepanu pöörates jäi mulle paremini meelde loos toimunud sündmuste järjekord ning põhjused. See ühtib samuti teooria osas uurituga – illustratsioonide vaatamine mõjutab lugeja arusaamist antud loost ning aitab loos kirjeldatud tegelasi, paikasid ja tegevustikku paremini meelde jätta.

Õpetaja portree vene kirjanduses

JUHAN PIKAMÄE

Hugo Treffneri Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Ljubov Titova

Oma uurimustöös keskendun vene õpetajatele (nii fiktiivsetele kui reaalselt eksisteerinutele) tuntud vene kirjanike silmade läbi kahe olulise epohhi vältel – tsaaririigi päevil ja Nõukogude Liidu ajal. Teatavasti on õpetajaamet maailma üks vanimaid professionaalseid. Soovin oma tööga välja selgitada, kuidas see elukutse on aja jooksul muutunud ning mis on olnud selle ameti eeldusteks eri riigikordade ajal. Uurimus annab võimaluse võrrelda ka eri aegade õpetamismeetodikke ning pedagoogi-õpilase omavahelist suhet. Loodetavasti võib töö valmides teha oletusi luubi all olevate kirjanike suhtumise kohta pedagoogi ning laiemalt haridussüsteemi ja ideaalis luua seoseid ajastute hariduslike süsteemide/elementide tüüpmodelite ning intelligentsi kujunemise dünaamika kohta. Kuid miks vene kirjandus? Kahel põhjusel: esiteks, varastades David Vseiovilt: „Venemaa on müstiline.“ Ja teiseks: vene inimese hingeelus on lihtsalt võrratult palju nüansse. On liiga suur kiusatus püüda neisse mitte tungida.

“Juurteta” – omaloominguline proosateos

KELLI PIKKA

Tallinna 32. Keskkool, 9. klass

Juhendaja Ülle Aviste

Oma ettekandes räägin loovtöö „Juured” raames valminud raamatust „Juurteta”. Mulle on alati meeldinud lugeda ja kirjutada, nii otsustasingi loovtööks raamatu kirjutada. Tundus huvitav ise kogu protsess alates tegelaste ja sündmustiku välja mõtlemisest kuni teksti kujundamise ja raamatu trükki saatmiseni läbi teha. Ootas sellest võimalust õppida midagi uut ning ennast ka pikema teksti loojana proovile panna. Samuti andis see teema võimaluse mõtiskleda juurte ja juurtetuse ning selle üle, mida juured inimesele tähendavad.

Lõpptulemusena valmis ca 100-leheküljeline tekst. Tegevus toimub aastal 5026 ning peategelane on noor neiu, kes otsib oma juuri ning õpib selle käigus enda kohta palju uut. Raamat sai küll kaante vahele, kuid ei saa öelda, et see on lõplikult valmis. Oma ettekandes kavatsen rääkida raamatu kirjutamise protsessist, töö käigus tekkinud probleemidest ja sellest, mida uut õppisin nii kirjutamise kui tehnilise poole kohta. Samuti räägin põgusalt raamatu sisust.

Fotoportree. Helkur kui riiete oluline element

KRISTIINA RAGNI

Jõhvi Gümnaasium, 11. klass

Juhendaja Maria Derbneva

Töö eesmärgiks oli teha fotoportreede seeria helkivate elementidega ning korraldada fotonäitus. Eesmärgi saavutamiseks korraldas autor pildistamise, tellis fotode printimise ning organiseeris fotonäituse.

Lisaks oli autori eesmärgiks teada saada, kas Jõhvi Gümnaasiumi õpilased ja õpetajad kannavad helkurit ning kas nad on informeeritud, kuidas helkurit õigesti kanda. Selleks sai läbi viidud küsitlus.

Fotoportree žanrina on rikas ja eristuv. Portree kajastab vaatajatele mitte ainult modelli välimust, vaid püüab ka edastada autori ideed. Portree tegemiseks pole fotostudio hädavajalik, kuid studio, kus on kõik pildistamise jaoks olemas, tagab siiski pildi kvaliteedi.

Helkur on seade, mis peegeldab temas olevatele peegelpindadele langenud valguskiire tagasi valgusallika suunas. Selleks, et teha end silmapaistvaks, tuleb kinnitada helkur paremale poole, sest maanteel peab kõndima alati vasakpoolsel teepeenral, kuna autod sõidavad vastassuunas. Helkur peab olema hästi nähtav ja vabalt kõlkuma. Kui pakendile on kirjutatud „helkur“, ei tähenda see veel, et tegemist on kvaliteetse helkuriga.

Eesmärgi saavutamiseks postitas autor Stuudiumisse kuulutuse, otsides modelle. Kokku registreerus 22 inimest, kuid fotosessioonis osales neist 9. Autor selgitas igaühele, mis on foto mõte. Pildistamine toimus aprillis Kiviõli Kunstide Koolis. Pildistamisel kasutati erinevaid helkivaid kangaid, linte ja eelnevalt valmistatud aksessuaare.

Fotonäituse pildid on töödeldud ja prinditud firmas MinuPrint OÜ. Firma nõustus tegema allahindlust ja nad olid märgitud sponsoritena.

Fotonäituse jooksul oli võimalik jagada oma arvamust. Selleks oli mõeldud kast, mis paiknes fotonäituse kõrval. Näitus sai suurepäraselt tagasisidet. Vaatajad mainisid, et portreed on ebatavalised ning kvaliteetsed.

Lisaks sai autor tagasisidet modellidelt. Nad ütlesid, et idee teha portreesid pakkus neile huvi ja sellepärast otsustasid nad osaleda. Fotosessiooni ajal tundsid nad ennast mugavalt ja jäid uue kogemusega rahule. Kõik modellid mainisid, et neile meeldis fotonäitus ning kiitsid autori töö heaks.

Praktilise töö eesmärgi täitmiseks oli koostatud küsitlus, millele vastas 146 õpilast ning 7 õpetajat. Küsitluses oli kaks osa. Selleks, et oleks lihtsam vastata, olid küsimused jaotatud kaheks kategooriaks. Pärast küsimusele „Kas Teil on helkur?“ vastamist jagunesid järgnevad küsimused selle järgi, kes vastas „Jah“ ja kes vastas „Ei“. Selle küsimuse vastuste järgi sai autor teada, et 110 õpilastest vastajat ning kõik küsitletud õpetajad kannavad helkurit.

Sigtuna vallutamine

HEILE-LIISE ROONE

Hugo Treffneri Gümnaasium, 11. klass

Juhendaja Kristiina Punga

1187. aastal vallutati Rootsi tolleaegne võimas kaubalinn Sigtuna idakaldalt tulnud paganate poolt. Retke käigus tapeti peapiiskop Johannes, rüüstati kirikuid, mõrvati palju elanikke ning põletati maha maju. Kaasa viidi ka võimsad linnaväravad, mis asuvad legendi kohaselt Novgorodis. Linn ehitati uuesti üles, aga selle hiilgeaeg oli möödas ning uueks keskuseks kujunes praegune Rootsi pealinn Stockholm. Pole täpselt teada, kes võisid need „paganad“ olla, kuid arvatakse, et tegemist võis olla saarlaste, kuralaste, karjalaste või venelastega.

Selle legendi kohta on enam kui 800 aasta jooksul tekkinud palju erinevaid versioone, mis ei ole omavahel kooskõlas ning seetõttu äratas see minus huvi.

Tutvustan seda müüti ning püüan välja tuua erinevusi legendi allikate kui ka ajastute vahel. Lisaks uurin selle teema käsitlemist eri aegadel ning näitan, kuidas elab see legend tänapäeval edasi.

Hüpnos ja selle kajastamine ilukirjanduses

BIRGIT SAAR

Tartu Tamme Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Heily Soosaar

Ettekande aluseks on minu 2018/2019. õppeaasta uurimistöõ „Hüpnos ja selle kajastamine ilukirjanduses“. Selle teema valiku ajendiks oli ühiskonnas järjest kasvav huvi meditsiini ja psühholoogia ning selle kajastamise vastu ilukirjanduses. Eelnevalt mainitud valdkondade heaks näiteks on hüpnos, mis on ravimeetodina jäänud teadusliku meditsiini äärealadele, kuid teadvuse seisundina seostub nii meditsiini kui ka psühholoogiaga. Hüpnosi kirjeldust kasutatakse ilukirjandusteostes, kuid sageli jääb selgusetuks, kui realistlikud on ilukirjanduses kirjeldatud hüpnosid võrreldes teaduslikes allikates kirjeldatuga. Töö põhinebki hüpnosi käsitlevatel teaduslikel allikatel ja kolmel ilukirjandusteosel, milleks on B. Erskine'i „Hay emand“, G. du Maurieri „Trilby“ ja R. Mawsoni „Laatsaruslaps“.

Esitluses kirjeldan teaduslike allikate põhjal hüpnosi ajalugu, toimimist, kasutamist ja läbiviimist. Tutvustan, kuidas kirjeldati hüpnosi valitud ilukirjandusteostes, ja seejärel võrdlen ning analüüsin ilukirjanduses kirjeldatud hüpnose võrreldes teaduslikes allikates kirjeldatud seisundiga.

Eesti lemmikloomanimed

HIPP SAAR

Hugo Treffneri Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Karin Soodla

Lemmikloomanimesid on Eestis vähe uuritud ja minu uurimus täiendab seda teemat. Lemmikloomade nimed ja neile nime andmise kombed annavad ülevaate vastava ajastu suundumustest ja nimetamistavadeest. Eestis on varem lähemalt uuritud eestirootslaste koduloomade nimesid; leidub kaks ülevaateartiklit koduloomade nimedest ja nimeandmispõhimõtetest; sel sajandil on põhjalikumalt uuritud koeranimedid ja natuke ka teiste loomade nimesid. Eesti Kirjandusmuuseumis leidub väike kogu koduloomade nimesid 20. sajandist ja koolipärimuse kogumise raames on kogutud eri lemmikloomade nimesid. Mina ise olen varem uurinud Eesti lemmikloomanimesid ja nende muutumist ajas.

Minu praegune uurimistöo põhineb Eesti Kirjandusmuuseumi algatusel läbi viidud koolipärimuse kogumise küsitlusel, kus õpilased tähendasid üles oma koduloomade nimesid ja saamislugusid. Seega on enamasti kirja saanud ka põhjus, miks nimi anti ja seda ei pea pelgalt nime põhjal tuletama.

Ajalooliselt on olnud kombeks nimetada loomi nende välimuse põhjal ning see on üks levinumaid nimeandmispõhimõtteid ka tänapäeval. Lemmikloomade nimed on ajas muutuvad, neid mõjutab popkultuur, kirjandus jm. Lemmikloomadele antakse tänapäeval palju ka inimeste eesnimesid, mis näitab, et nendesse suhtutakse kui pereliikmetesse.

Ettekandes tutvustan lähemalt populaarsemaid teemasid, mille järgi on lemmikloomadele nimesid antud ning nendes avalduvaid huvitavaid mustreid.

Prantsuskeelsete bretooni muinasjuttude tõlkimine eesti keelde

HELENA SAARE

Tartu Jaan Poska Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Mari Roostik

Valisin oma uurimistöö teemaks just bretooni muinasjuttude tõlkimise, sest olin eelnevalt veetnud 10 kuud Prantsusmaal Bretagne'i piirkonnas õpilasvahetusaastal. Sealne kultuur ja folkloor hakkasid mind huvitama. Uurimistöö kaudu soovisin neid lähemalt tundma õppida ning samas arendada ja täiendada nii oma eesti keele kui ka prantsuse keele oskust.

Muinasjutud on olnud lahutamatu osa paljude lapsepõlvest ning need on suuresti mõjutanud inimeste maailmavaateid ja arusaamu elu eri aspektidest. Samuti on muinasjutud eri rahvaste jaoks väga olulised just kultuurilisest küljest, kuna nende kaudu jutustatakse ajalugu, selgitatakse uskumusi ning vormitakse folkloori.

Töö teoreetiline osa koosneb kolmest peatükist. Esimene peatükk tutvustab muinasjuttu kui mõistet, kirjeldab selle olemust, tunnuseid ja eesmärke, teine peatükk annab ajaloolise, geograafilise ja kultuurilise ülevaate Loode-Prantsusmaal asuvast Bretagne'i piirkonnast ning kolmas peatükk koosneb François-Marie Luzeli kogumikust „Contes bretons” pärineva kuue muinasjutu analüüsisist. Muinasjuttude juures analüüsisin seda, kuidas väljenduvad lugudes muinasjutu kui kirjandusžanri tunnused ning bretooni folkloor.

Töö praktilise osana valmis kahe bretooni muinasjutu eestikeelne tõlge.

Ülo Leiva elu ja tegevus

LAURA SAUNAMETS

Kanepi Gümnaasium, 11. klass

Juhendajad Lilian Leib, Kadri Mõttus

„Ülo Leiva elu ja tegevus“ on minu 11. klassi uurimistöökogu, kus vaatlesin Ülo Leiva elulugu. Ülo Leib oli põlvkonna Kanepi elanik, kes töötas pikka aega Kanepi haridus- ja kultuurivaldkonnas ning omavalitsusjuhina. Orkestrite, ansamblite ja solistide juhendamise kaudu edendas mees olulisel määral valla kultuurielu. Ta andis suure panuse Kanepi valla loomise protsessi ning oli ka taasiseseisvumisaaja esimene kodukoha vallavanem. Töö eesmärgiks oli uurida Ülo Leiva elu ja tegevust läbi kolme Eesti jaoks olulise ajalooajalooperioodi, milleks on Eesti esimesed omariiklusaastad (1920–1940), Nõukogude okupatsioon (1944–1991) ning Eesti taasiseseisvumine alates 1991. aastast. Ajaloo valdkonda kuuluva uurimistöökogu koostamisel tutvus autor mitmete ajalooalaste allikmaterjalidega, millest kõige olulisemad olid perekond Leiva koduarhiivi dokumendid ja fotod ning Ülo Leiva laste Lilian ja Toomas Leiva mälestused, mis saadi intervjuude ning kirjalike ülestähendustena.

Dokumentaalfilm 100-aastasest Alide Hermine Selirannast

OSKAR SUURORG

Tallinna 32. Keskkool, 9. klass

Juhendaja Kristina Jantson

Minu ettekande teemaks on dokumentaalfilmi tegemine meie sugu-võsa vanimast liikmest – minu 101-aastasest vanavanaemast Alide Hermine Selirannast. Ma olen temaga terve oma elu koos elanud ja aastate jooksul on ta rääkinud mulle palju lugusid, millest osa olen juba ise unustanud, paljud on nüüdseks kahjuks ka temal meelest läinud.

Tahtsin tema mälestused säilitada ja filmiks reastada. Valmis 8-minutiline dokumentaalfilmi vormis lugu, mis on leitav aadressilt <https://youtu.be/5EenWqNUPFA>.

Vanavanaema vanuse tõttu osutus töö raskemaks, kui arvata oskasin. Salvestasime palju intervjuusid, milles valisin töö jaoks kõige terviklikumad lood. Ülejäänud tundidepikkune materjal on arhiveeritud minu arvutis. Nii on mul alati võimalik selle materjali juurde tagasi pöörduda.

Alide Hermine Selirand on sündinud 1918. aastal. Kõrges vanuses on tema paljudest mälestustest alles jäänud kahjuks ainult eredaimeid – tänulikkus oma vanemate vastu, kes võimaldasid talle hariduse, ning sõjamälestuste ängistus. 100 aasta vanuseks elamine on uhke asi, kuid kerge pole see vist küll kellelegi. Kuidagi loomulikult lisandus filmi ka teema sellest, kuidas üks 100-aastane oma päevi veedab, millega neid sisustab. Et seda teada saada, panin Alide tuppä terviks päevaks ühe *gopro* (seikluskaamera), et salvestada, kuidas Alide liigub ja mida teeb.

Oma ettekandes keskendun dokfilmi tegemise protsessile ning raskustele vanade inimestega töötamisel. Ettekannet illustreerib videomaterjal.

Psühholoogia seosed muusikaga kontserdisarja „Mängud alateadvusega” näitel

HELINA-KAROLIINA TAMM

Tallinna Kristiine Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Sandra Volmer

Antud töö uurib muusika mõju inimesele ja kaalub muusikateraapia efektiivsust. Uurimistöe teoreetiline osa annab ülevaate, kuidas muusika saab inimest mõjutada. Arutletakse muusikateraapia üle, tuuakse välja kasutusvaldkonnad. Töö uurimuslik osa sisaldab autori kogemusi psühholoogia ja muusika ühendisarjast „Mängud alateadvusega” ning intervjuusid sarja peategelastega. Usutluses osalesid ajuteadlane Jaan Aru, muusikaterapeut Alice Pehk ja pianist Miroslav Kultõšev.

Eri allikaid uurides selgus, et muusika kuulamine parandab kognitiivseid võimeid nagu kuulmine, rütmitunnetus, tajus, tundemaailm, loovus, keeleoskus, arutlus- ja kohanemisvõime. Leiti, et pillimäng edendab nägemist, kuulmist, kompimismeelt, motoorikat, emotsioone ja sümbolite tõlgendamist. Loetelu näitab, kui laiahaardelise mõjuga on muusika ning kui paljudes valdkondades on võimalik seda kasutada. Muusikateraapia on tõhus paljude terviseprobleemide puhul, näiteks depressiooni, meeleolulanguse, ärevuse, skisofreenia, ajukahjustuse, autismispektri häirete, aktiivsus- ja tähelepanuhäirete korral. See annab häid tulemusi ka surijate leevendushoius ning vähiravis. Muusika aitab väga hästi lihastoonust lõdvestada, pingeid alandada ja ka valu intensiivsust leevendada. Uurimusliku poole eesmärgiks oli tuua näiteid teoreetilises pooles püstitatud küsimustele. Selle tulemusena nägi ja kuulis autor kontserdisarjas „Mängud alateadvusega” inimeste enda tagasisidet muusika mõjust. Teoreetilises pooles Alice Pehki esitatud

väited muusikateraapia kohta said praktilises pooles kinnitust sarja kontsertide külastamise käigus. Pehk viis ise kontsertide sõnalist poolt ka läbi, nii et oli huvitav kuulda, milliseid alateadlikke reaktsioone muusikapala kuulajates tekitas. Lisaks arutleti muusika mõju ja muusikateraapia üle ka intervjuudes.

Autor täitis ka oma isikliku eesmärgi, milleks oli muusika ja psühholoogia vaheliste seoste teadasaamine ning nende teadmiste teistele edasiandmine. Tuginedes antud uurimistööle väidab ta, et muusikateraapia on väga efektiivne stressi ja pinget leevendaja ning seda on hea kasutada raskete füüsiliste haiguste toetusravis. Loodetavasti suureneb tulevikus muusikateraapia kasutus eri valdkondades.

Friedrich Peters – 20. sajandi haridusnovaator

NORA TAMRA

Tartu Katoliku Hariduskeskus, 9. klass
Juhendaja Ave Tamra

Ettekande aluseks on minu 8. klassi loovtöö „Friedrich Peters – 20. sajandi haridusnovaator”. Friedrich Peters oli üks minu esivanematest ja ma valisin tema eluloo oma loovtöö teemaks, sest mind on alati huvitanud sugupuu uurimine ja ajalugu.

Friedrich Peters oli 20. sajandi alguses Pikakannu kooli õpetaja ja Pindi kiriku köster-organist. Ta pidas maarahvale hariduse andmist väga oluliseks, tema eestvedamisel töötasid laulukoorid ja näitemänguseltsid ning ta oli karskusseltsi liige. Tema raamatukogu sisaldas haridusteemalist kirjandust mitmes keeles ja noore Eesti Vabariigi hariduselu suurkujude (nt J. Käis) haridusteaduslikke kirjutisi ning õpikuid.

Loovtööd tegin kolmes etapis. Kõigepealt uurisin Friedrich Petersist alles jäänud raamatukogu ning otsisin materjali ka rahvusarhiivist. Teiseks koostasın kogutud materjalidest näituse, mida eksponeerisin Pindi kirikus Võrumaal. Kogu töö käigu jäädvustasin uurija päevikusse, mille põhjal koostasın hiljem loovtöö kirjaliku osa.

Türgi ja Küprose elanike nn rohelise joonega seotud hoiakud ja teadmised

LIISBETH TATTER

Tartu Tamme Gümnaasium, 12. klass
Juhendajad Maiu Nurka, Marko Kuura

Küprose ajalugu on olnud väga mitmekesine. Riik on olnud koloniseeritud ja seda on valitsenud paljud erinevad suurriigid, näiteks Suurbritannia ja Osmani Impeerium. Küprose Vabariik iseseisvus 1960. aastal, kuid juba 14 aastat hiljem okupeeris Türgi peaaegu pool saarest. Mainitud okupatsioon kestab tänaseni. Paljude kreeklaste kodud hävitati ja nad olid sunnitud oma elukohtadest lahkuma. Ühtsena püsinud saar lagunes kaheks osaks. 1983. aastal kuulutati välja Põhja-Küprose Türgi Vabariik. Pinged kahe riigi vahel pole jahtunud ja endiselt on külmutatud konflikt, mis tekitas puhvritsooni ehk rohelise joone.¹ Teema aktuaalsust tõestas ka artikkel Tabella kommuunis, mille on loonud Põhja-Küprose Türgi noored. Ka Briti valitsus on tõdenud, et kaks riiki peaks olema rohkem ühtsed.² Käesoleva ettekande uurimiseesmärk on analüüsida kreeklaste ja türklaste nägemust kahe riigi konflikti lahendusest. Riigipiiriga seotu lahendamine sõltub muuhulgas selle probleemiga seotud inimeste tahtest, mille välja selgitamiseks on vajalik uurida, millised on nende gruppide hoiakud üksteise suhtes ja kas nendes pooldatakse saare poliitilist ühendamist. Minu uurimuse eesmärk oli välja selgitada, milline on inimeste teadlikkus rohelise joonega seotud asjaoludest ning seeläbi ka välja selgitada, kuivõrd mõjutab see teadmine Türgi ja Küprose elanike hoiakuid üksteise ja saare poliitilise taasühendamise suhtes. Annan oma ettekandes ülevaate mõlema riigi ajaloost, keskendun viimase saja aasta olulisematele poliitilistele sündmustele. Toon välja seosed kahe riigi vahel

toimunust, mis on põhjustanud rohelise joone tekkimist. Kirjeldan lühidalt uurimistöo metoodikat ja annan ülevaate tulemustest.

Kirjandus

1 A Brief Outline of Turkish History. Turkish Cultural Foundation, n.d. <http://www.turkishculture.org/general/a-brief-outline-1067.htm> (11.11.2018)

2 UK Foreign Secretary Says Cyprus Will Be Reunited Someday. The National Herald, Inc, 2018. <https://www.thenationalherald.com/215079/uk-foreign-secretary-says-cyprus-will-be-reunited-someday/> (17.09.2019)

Arvo Pärdi *tintinnabuli*-stiilis kirjutatud teoste sõnum

HANNA TOOTS

Tallinna Kristiine Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Kai Rei-Pikajago

Arvo Pärt on eesti muusika väärikaim esindaja ning maailma esitatuim elusolev helilooja, kelle muusika kõnetab kuulajaid vahetult mistahes maailma paigas. Mida sajandi eest tegi Sibelius Soome heaks, seda teeb Pärt praegu Eesti heaks, kirjutades ühe väikese riigi jõuliselt maailma muusikalisele kaardile. 2010. aastal asutati Arvo Pärdi Keskus, mis avas ukсед looduskaunil Laulasmaal 17. oktoobril 2018, mil oli väga meeldiv kohtuda ka Arvo Pärdiga isiklikult. Keskus kui helilooja isikuarhiiv on loominguiline kohtumispaik kõigile, kes tunnevad huvi Pärdi muusika ja mõttemaailma vastu. Seetõttu valiski autor eesmärgiks uurida lähemalt Arvo Pärdi elu ja loomingut ning eriliselt helilooja *tintinnabuli*-muusikat ja selle sõnumit.

Uurimuse koostamisel lähtuti järgnevatest uurimisküsimustest:

- Millist sõnumit kannab Arvo Pärdi muusika laiemalt?
- Milline on Pärdi *tintinnabuli*-muusika sõnum?
- Millist sõnumit kannab *tintinnabuli*-stiili esikteos „Aliinale“, aga ka „Tabula rasa“ ja „Pegel peeglis“?

Käesolev uurimistöö koosneb kahest peatükist: teoreetilisest ja uurimuslikust. Esimeses peatükis on antud ülevaade Arvo Pärdi elust ja loominguperioodidest. Uurimismeetodina on kasutatud kvalitatiivset uurimust. Selleks intervjueriti kahte muusikateadlast Arvo Pärdi Keskusest: Kai Kutmanit ja Kristina Körverit. Suurimaks väljakutseks oli sobiliku aja leidmine intervjuude läbiviimiseks.

Toetudes nii teoreetilise käsitluse kui ka uurimusliku osa analüüsi tulemustele võib välja tuua järgmised järeldused:

- Arvo Pärdi kui suure otsija ja omanäolise helilooja muusika on alati kandnud tõsist ja sügavat sõnumit, puudutades elu põhiküsimusi: kuidas elada, mille nimel elada, mis on tõde, puhtus, ehtsus.
- Alates sellest, kui Arvo Pärt täielikult omaks võttis kristlikud väärtused, on ka tema teise loomeperioodi *tintinnabuli*-teosed kristliku sõnumiga, mis avaldub sakraalses atmosfääris ning tugevas konstruktsiooniloozikas.
- *Tintinnabuli*-stiili esikteose „Aliinale“ sõnumiks on inimlik kaastunne ja uue alguse vaikne ootus, mis on olulised kategooriad kristlikus maailmapildis. Ka „Tabula rasa“ ja „Peegel peeglis“ kõnetavad kuulajaid vaikuse, puhtuse, alandliku meele ning olulistele asjadele keskendumise kaudu.

Kokkuvõtvalt võib teha üldistuse, et eesti muusika väarikaim esindaja ja maailma esitatuim elusolev helilooja Arvo Pärt vaatab maailma piibli pilgu läbi ja see peegeldub ka tema loomingus, eriti *tintinnabuli*-teostes.

Flöödimängijana on autor alati väga imetlenud Arvo Pärti ja tema loomingut, kuid tehes uurimistööd Arvo Pärdi *tintinnabuli*-teostest, on tema loomingu tõeline sügavus hinges helisema hakanud. 2018/2019. õppeaasta jooksul on autoril olnud suur rõõm ka ise mängida Arvo Pärdi teoseid ning esineda tema helitööga „Vater unser“ 12. detsembril 2018 Riigikogu palvushommikusöögil.

Teose „Sõrmuste isand: sõrmuse vennaskond” originaalteksti võrdlemine eestikeelse tõlkega

LIIS TÄPSI

Jõhvi Gümnaasium, 11. klass
Juhendaja Dea Proode

Minu uurimistöo teemaks oli „Teose „Sõrmuste isand: sõrmuse vennaskond” originaalteksti võrdlemine eestikeelse tõlkega”. Töö eesmärgiks oli teada saada, kas ja kui palju läheb antud teose tõlkimisel mõttest kaduma. Töö alguses püstitas autor ka hüpoteesi: ilukirjandusliku teksti üldmõte jääb tõlkes samaks, kuid ingliskeelsete idioomide puhul kaovad teatud kahemõttelised naljad, varjatud vihjed jms.

Töö kirjanduse ülevaade sisaldab endas infot raamatu kohta (kus ja millal avaldati, mitmesse keelde on tõlgitud jm) ja infot autorist (elulugu, tuntumad teosed, tema lummatud soome keelest).

Võrdluse läbiviimiseks kasutas autor kahte „Sõrmuste isanda” raamatut: originaalkeelset (inglise keel) kordustrukki (2002) ning sama raamatu eestikeelset tõlget (1996). Autor võrdles raamatust esimest kahte peatükki koos proloogiga. Keelelise analüüsi tegemisel kasutas autor Martin Ehala eesti keele struktuuri õpikut gümnaasiumile (1997). Võrrelda sai lause sõnastust, lausestust, sõnajärge ja teksti mõtte erinevust. Selliselt sai ka tulemused jaotada kolme rühma (kuigi rühmad on omavahel väga seotud, s.t üks võib tingida teise erinevuse):

1. teksti mõtte erinevused;
2. sõnajärje erinevused;
3. lausestuse erinevused.

Kõige enam olid tekkinud erinevused tulenenud teksti mõtte muutustest. Analüüsi tulemustest võib järeldada, et algne hüpotees ei pidanud paika, sest kuigi tõkelisi erinevusi leidis, jättes samas teksti üldmõtte samaks, ei olnud need erinevused tingitud ingliskeelsetest idioomidest, vaid tõlkija soovist ilustada teksti. Samuti ei täheldanud autor kadunud kahemõttelisi nalju ega varjatud vihjeid.

Voldemar Tippeli panus eesti arhitektuuris

ANNE-MARI VELLING

Tallinna Kristiine Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Epp Korp

Käesolevas uurimistöös keskendutakse 20. sajandi arhitektuurile. Fookuse all on autori emapoolne sugulane – arhitekt Voldemar Toppel. Teema valik lähtub autori isiklikust huvist arhitektuuri ja arhitektist sugulase saavutuste vastu. Uurimistöõ eesmärk on leida kinnitust püstitatud hüpoteesile, et Voldemar Toppel on jätnud panuse eesti arhitektuuri.

Töö teoreetilises osas tutvutakse Tippeli enda ja tema saavutustega. Uurimuslikus osas vaadeldakse kolme V. Tippeli tähtsat arhitektuurilist tööd, sealjuures analüüsitakse saavutusi. Samuti kirjeldatakse vaadeldud arhitektuurstiili kahe arhitekti silme läbi. Uurimisprobleemi vastuste leidmiseks kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit.

Uurimuse käigus saadi teada, et autori emapoolne sugulane Voldemar Toppel oli Eestis 20. sajandil tegutsenud menukas arhitekt, ühtlasi ka Tartu linnaarhitekt (1935–1940) ja Tallinna peaarhitekt (1944–1952). Toppel on lõpetanud Tallinna Tehnikumi (tänapäeval TalTech) arhitektuuri erialal, lisaks on ta üliõpilasseltsi Raimla vilistlane. Hilisem arhitektikarjäär jätkus Eesti Projektis peaarhitektina ning Ehituskomitees peaspetsialistina.

V. Tippeli loomingusse kuulub lisaks kolmele suuremale projektile teisigi: Tartu Mäe tänava ja Vallikraavi betoontrepid, Tartu spordihoone, Tallinnas Harju tänava haljasala jt. Tema looming on arhitektuurstiililt uusklassitsistlikku vormikeelt kandev, kuid esindustraditsionalismi esindav.

Analüüsis tõdes autor, et Toppel on kindlasti mõjutanud eestlaste elu ja tegevust just tänu Tartu turuhoone (1937), veetorn-elamu (1940) ja Mustamäe 9. mikrorajooni (1959) projekteerimistele. Need hooned ja elamurajoon on hästi säilinud ning rahva jaoks olulised igapäevase aktiivse kasutuse tõttu. Mäletamaks Voldemar Tippeli arhitektuurilist loomingut korraldati 2007. aastal Eesti Arhitektuurimuseumis talle mälestusnäitus 100. sünnipäevaks – „Voldemar Toppel 100“.

Digitaalse heliloomingu projekt

OLIVER VILLERS

Jõhvi Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Tanja Elken

Oma ettekandes tutvustan oma digitaalse heliloomingu projekti, mille viisin läbi 11. klassis uurimistöös raames. See oli minu esimene kokkupuude muusika produtseerimise tarkvaraga ning eesmärkideks oli luua digitaalne heliteos programmi FL Studio 20 abil, osaleda sellega üleriigilisel konkursil ning samuti tutvustada programmi oma kooli kaasõpilastele. FL Studio 20 on suhteliselt lihtne ja algajasõbralik muusika produtseerimise tarkvara, mida kasutavad kuulsad muusikaprodutsendid nagu Alan Walker, Martin Garrix, K-391 jpt.

Ettekandes annan lühikese ülevaate programmi üldisest olemusest, kuidas õppisin interneti ning proovimise kaudu seda tarkvara kasutama, milline nägi välja minu heliteose loomeprotsess ning milliseid järeldusi oskan tuua lähtudes selle töö käigust. Samuti tutvustan läbiviidud infotunni olemust, mis oli mõeldud õpilaste silmaringi avardamiseks ning elektroonilise muusika loomise vastu huvi tekitamiseks.

Ettekandes kuuleb ka minu poolt konkursile saadetud loomingut.